

ŠOLA V NARAVI

CENTER ŠOLSКИH IN OBŠOLSKИH DEJAVNOSTI • Revija za spodbujanje in razvoj šole v naravi • Letnik I • Maj 2009

5

DOM TRILOBIT

Že Karl Zois je vedel, da je Javorniški Rovt eden najlepših in najbolj zanimivih kotičkov Slovenije in tam zgradil svojo pristavo z botaničnim vrtom.

Izdajatelj:
CENTER ŠOLSКИH IN
OBŠOLSКИH DEJAVNOSTI

Frankopanska 9
1000 Ljubljana
Slovenija
E-naslov: info@csod.si
Spletna stran: www.csod.si
Telefon: 01 2348 600
Telefaks: 01 2348 630

Odgovorna oseba:

Matjaž Zajelšnik

Uredništvo:

Irena Kokalj
mag. Ida Kavčič
mag. Mojca Rudolf
Mirjana Jesenek Mori
Igor Rudman
mag. Karmen Arko

Recenzija:

dr. Jelka Strgar

Naklada:

600 izvodov

Lektoriranje:

Darinka Verdonik, prof. slov.

Oblikovanje in tisk:

Tiskarna Pleško d.o.o.

Dom Trilobit se nahaja na Javorniškem Rovtu, med Golico in Stolom, na nadmorski višini 960 metrov. Ob domu je umetno jezero, ki ob sončni svetlobi pokaže svojo smaragdno zeleno barvo, gladina pa zrcalno podobo okoliških dreves. Kul, vzklíkajo otroci ob prihodu, kako je tu lepo!

Dom ima ime po trilobitih, davno izumrlih morskih živalih. Njihovi najbližji sorodniki so raki. Prvo in najbogatejše slovensko najdišče njihovih okamnelih ostankov je prav ob cesti pod vasjo Javorniški Rovt.

Celotna pobočja Karavank nad Jesenicami so izredno bogata s fosili. Svoj pečat jim dajejo tudi opuščeni rudniki železove in manganove rude, zaradi katere se je jeseniški okraj v preteklosti sploh razvil. Mnoge dejavnosti v domu Trilobit se zato navezujejo na geologijo in železarstvo. Poudarek je na spoznavanju geoloških pojavov „in situ“, torej v naravi sami. Na pohodih po okolici učenci spoznavajo nastanek kamnin in fosilov, njihove vrste in pomen. Sami nabirajo železovo rudo, si ogledajo rudniški rov, ledeniško moreno, slap, nagubane plasti in prelome in spoznajo geomorfologijo dela velikega gorstva, ki mu pravimo Alpe.

Pri domu je postavljen geološki stolp, v katerem so kamnine zložene po času nastanka, v notranjosti pa je geološka zbirka kamnin, fosilov in mineralov. Posebnost je prava geološka delavnica, ki je opremljena s strojčki za obdelavo kamnin in prepariranje fosilov. V njej si učenci izdelujejo spominke iz kamnin ali odlitke čisto pravih fosilov.

Pogosto se z učenci podamo v dolino in obiščemo Železarski muzej, kjer spoznajo zgodovino rudarstva in železarstva ter pravadna bitja v zbirki fosilov Jožeta Bediča.

V okolici doma je urejena Naravoslovna in rudarska učna pot, ki poteka med Golico in Stolom. Tu raziskujejo sistem vodnih zajetij na potoku Javornik, živa bitja v vodi in njihovo povezanost v prehranjevalni verigi, spoznajo varovalni gozd, gozdno mejo in ekstremna rastišča, občudujejo floro na visokogorskem pašniku Seče, uživajo v panorami področja in Julijcev, se orientirajo v prostoru, v rudišču Lepene spoznajo praženje rude in oglarjenje ter se sprehodijo po zapuščini Karla Zoisa na Pristavi – po botaničnem vrtu in hidrocentrali Javorniški Rovt iz leta 1908.

Mesec maj je na Javorniškem Rovtu najlepši. Idiličen pogled na travnike narcis navduši prav vsakega. Učenci na travnikih nabirajo zdravilne rastline, iz katerih si ob tabornem ognju skuhamo čaj. Na ognju pa si lahko spečejo tudi večerjo in kruh.

Privlačno je tudi veslanje po jezeru, plezanje po umetni steni, lokostrelstvo in lovljenje rib v jezeru. Če je kdo slabe volje, pa ga hitro razvedrijo družabni plesi in cirkuške veščine.

Matej Božič, prof.
Tomaž Petek, univ. dipl. geolog

UČENJE RAZMIŠLJANJA V ŠOLI V NARAVI

V zadnjem času se pojavljajo novi pogledi na učenje, med njimi tudi konstruktivističen način. Pri tem načinu je pomembno, kako in zakaj se učenci učijo. Članek prikazuje, kakšne aktivnosti lahko učitelji uporabljajo v šoli v naravi, da učenci lažje razvijejo veščine in sposobnosti razmišljanja.

Dva vidika znanja

Pri tradicionalnem načinu pridobivanja znanja, ki je vse prepogosto uporabljen v razredu, učenci znanje dobijo od učitelja in reproducirajo informacije v preizkusih znanja, namesto da bi znanje praktično uporabili. Tak način je kriv, da se učenci niso naučili razmišljati (Beyer, 1987).

Čeprav je razvijanje sposobnosti razmišljanja že dolgo cilj šolanja, so učitelji postali pozorni na učenje razmišljanja šele po 1980 (Worsham in Stockton, 1986). »Konstruktivizem« se pogosto pojavlja kot alternativa tradicionalnemu pogledu na znanje. Priznava tri načela učenja:

- 1) Učenje je proces izgradnje znanja in ne samo absorpiranje in pomnjenje posameznih informacij.
- 2) Učenje je odvisno od predznanja, ki je osnova za izgradnjo novega znanja.
- 3) Učenje je odvisno od situacije in konteksta, kjer poteka.

Podobne ugotovitve raziskav o mišljenju (kognitivna teorija) se ujemajo z učenjem v šoli v naravi (Resnick in Klopfer, 1989):

- 1) Znanje in izkušnje so osnova za mišljenje in učenje.
- 2) Zmožnost uporabe veščin in znanja je del učenja.
- 3) Družba ima pomembno vlogo pri razvijanju spretnosti mišljenja.
- 4) Vajeništvo (pridobivanje izkušenj) je pomemben del učenja.

Šola v naravi je edinstvena za uveljavljanje teh ugotovitev. Kot izkustvena disciplina daje učencem pomemben kontekst za izgradnjo znanja. Šola v naravi – učenje v naravnem laboratoriju – razširi in obogati učenje v razredu, kjer so učenci bolj ali manj pasivni.

Definicija mišljenja in učenja

Veliko raziskovalcev je definiralo mišljenje kot iskanje pomena, kjer je vključen miselni proces, ki omogoča razumevanje naših izkušenj. Pravzaprav je učenje mišljenje (Jones in sod., 1987). Učenje je odvisno od predznanja in določenih strategij mišljenja, ki pri učencu omogočijo razumevanje. Beyer (1987) definira razmišljanje kot vključevanje zaznavanja, predhodnih izkušenj, zavestnega ravnanja, inkubacije in intuicije.

Pomembne so tudi nedavne raziskave o spominu. Caine in Caine (1991) sta opisala dve vrsti spominskih sistemov: »sistematične« in »lokacijske«. Sistematični spomin je najbolje opisan pri modelu spominskega procesiranja informacij. Lokacijski spomin pa podzavestno ustvari miselne mreže okolice, ki varno in natančno vodijo naše gibanje in medsebojno delovanje. Primer lokacijskega spomina je spomin na lep sončni zahod ali na to, kaj smo včeraj jedli. V šoli v naravi je velik poudarek na lokacijskem spominu, ki učencem pomaga graditi znanje in razumevanje.

Področja mišljenja

V literaturi je veliko napisanega o mišljenju. Resnick (1987) je opisal šest kategorij mišljenja:

- 1) reševanje problemov posameznih strok,
- 2) reševanje splošnih problemov,
- 3) spretnosti branja in učenja,
- 4) sposobnost samokontrole,
- 5) sestavine razumevanja,
- 6) neformalno logično in kritično mišljenje.

Ali učitelji ostajajo pri tradicionalnem pogledu na učenje? Če ne, na podlagi česa se odločajo med drugimi možnostmi? Ali oblikujejo svoje lastne načine?

Učitelji šole v naravi bi morali oceniti in primerjati različne tehnike učenja. Na tak način bi ugotovili, kateri teoretični temelji so najbolj primerni za njihove učence, za okolje, kjer učijo, in za njihov stil poučevanja. Učitelji tako zgradijo svoj model poučevanja.

Primeri razvijanja mišljenja v šoli v naravi

Nekaj primerov iz šole v naravi prikazuje povezavo z ugotovitvami raziskav o mišljenju.

Srečanje strokovnjakov pri delu. Resnick in Klopfer (1989) sta ugotovila, da razumevanje, kako strokovnjaki razmišljajo, pomaga pri poučevanju drugih. Strokovnjaki pogosto sklepajo po podobnosti in ne hitijo v iskanju »pravilnih« odgovorov. Lahko bi povabili različne strokovnjake (oskrbniki divjih živali, gozdarji...), da bi z učenci delili svoje znanje in razmišljanje.

Glasno skupinsko razmišljanje. Učitelji spodbudijo učence, da se zavedajo, kaj razmišljajo, ko izvajajo določeno nalogo, in da uporabijo zavedanje pri nadzoru svojih dejanj. Tako zavedanje se imenuje metakognicija (Beyer, 1987). Učenci in učitelji razmišljajo na glas in s tem drugim omogočijo, da se zavedajo, kaj in kako razmišljajo.

Oblikovanje pojmov iz izkušenj. Oblikovanje pojmov, kot so ugotovili Marzano in sod. (1988), zahteva izkušnje in razumevanje. Šola v naravi predstavlja še posebej dobre možnosti za razvijanje pojmov, ker poučevanje poteka v »resničnem prostoru«. Na primer pri matematiki učenci računajo površino v arih. Ista naloga, ki jo izvedejo v šoli v naravi, pomaga učencem, da prej osvojijo abstraktni pojem ar. Ko vidijo in prehodijo en ar, si lažje predstavljajo in razumejo nalogo na papirju.

Raziskovanje naravnih in kulturnih objektov. Učitelji šole v naravi lahko uporabljajo tudi različna orodja, ki učence vodijo h kritičnemu mišljenju. Metoda »PMZ« (plus, minus, zanimiva točka), ki jo je opisal de Bono (1983), je sistematičen način, ki pomaga učencem, da razumejo določen pojav. S tem učitelj pomaga učencem razmisliti, v kakšni povezavi je naselje (spomenik ali geološka tvorba) z okolico. Drug primer je (Perkin, 1986) tehnika »sestavljanja znanja«, kjer učenci prinesejo predmet – list, kačo ali kamen. Učitelj postavlja vprašanja (vodi razgovor) o smislu predmeta in njegovi zgradbi, pomaga učencem, da najdejo primerjavo, in spodbuja argumente za vrednotenje predmeta.

Delo v skupinah v šoli v naravi. Resnick (1987) je dokazal, da kadar se učenci z različnimi sposobnostmi učijo v skupinah, učenci z manj znanja in izkušenj napredujejo hitreje. Skupinske aktivnosti, kot so plezanje ali razpletanje rok, zavrtih v »človeški vozeli«, pomagajo, da se pri učencih razvije skupinska povezanost in sodelovanje.

Postavljanje zanimivih vprašanj. Učitelji, ki postavljajo dobra vprašanja, pomagajo učencem pri razvijanju razmišljanja.

Nedavne raziskave o mišljenju, spraševanju in izkušnjskem učenju so bogat vir novih idej za učitelje šole v naravi. Raziskave, ki se omenjajo, podpirajo cilje, ki jim sledi šola v naravi že kar nekaj časa.

**Avtor: Clifford E. Knapp
Prevedla in priredila: mag. Mojca Rudolf**

Vir: <http://www.ericdigests.org/1992-2/outdoor.htm>

OKAMNELI ZAPISI DAVNE PRETEKLOSTI

Pri geološkem raziskovanju Karavank se ukvarjamo z branjem zgodb, ki jih je narava zapisala v kamnine pred davnimi milijoni let. V potokih so zbrane kamnine z različnih področij. Vsaka pripoveduje svojo zgodbo.

Naloga za učence

1. V potoku vsak poišče zanimiv kamen – srečneži najdejo fosil.
2. Učenci z enakimi kamni se združijo v skupino.
3. Vsaka skupina opiše kamen: barva, trdnost, sestava, oblika zrn, ki ga sestavljajo, posebnosti ... fosil.
4. S pomočjo kartončkov s fotografijami kamnine poimenujejo in po času nastanka razporedijo.
5. Skupina s pomočjo podatkov na kartončkih pripravi domišljijско zgodbo o času, ko je kamnina nastajala.

Material

- kartončki za kamnine (z ene strani fotografija, z druge podatki)

Primeri kartončkov

Konglomerat s prodniki belega kremenca

- reke prenašajo kose kamnin
- brušenje prodnikov, ostanejo najtrši – kremenovi
- paleozoik, srednji karbon, 310 milijonov
- Prakaravanke, ki pozneje potonejo nazaj v morje

Rdečerjav peščenjak

- puščavsko podnebje, malo padavin
- temperaturne razlike ponoči in podnevi, razpadanje kamnin v pesek
- peščeni viharji
- paleozoik, perm, 270 milijonov let

Svetlosiv apnenec (lahko v menjavi s črnim rožencem - kremen)

- dno morja
- apnenčeve usedline nastale iz zdrobljenih ostankov apnenčevih hišic, lupinic, ogrodij in skeletov morskih organizmov
- kremenove plasti nastale z usedanjem ogrodij kremenastih alg
- mezozoik, trias, 210 milijonov let
- Tetidin ocean

Zelenosiv peščenjak s pooglenelimi ostanki rastlin

Zelenosiv glinovec z lupinami školjk in hišicami polžev

- kopno z obmorskim podnebjem, palme
- morsko dno, školjke, polži
- kenozoik, eocen, 55 milijonov let
- premikanje afriške celine je dvignilo sedimentne kamnine, narivi, morska obala

Konglomerat s prodniki različnih kamnin

- brušenje v prodnike, zlepljenje
- reke tečejo iz avstrijske strani, prinašajo prodnike
- podpiranje afriške pod evroazijsko celino je dvignilo sedimentne kamnine, gubanja in narivi, prične se dviganje Alp
- nastaja kopno nagnjeno proti jugu
- kenozoik, eocen, 50 milijonov let

Razlaga

Karavanke so dolga in ozka gorska veriga, ki ima zapleteno tektonsko zgradbo in najbolj pestro kamninsko sestavo v naših Alpah. V okolici je zbrana prav pestra zbirka kamninskih plasti: od najstarejših izpred več kot tristo milijonov let pa do mlajših,

Foto: Tomaž Petek

ki so nastajale v obdobjih pred nekaj desetimi milijoni let. Učenci se naučijo nekaj osnov geologije, tako da ugotovijo značilnosti kamnin, njihovo sestavo, oblike zrn, fosile itd. Na podlagi teh podatkov sklepajo o okoljih, v katerih danes nastaja podoben material. Tako se miselno selimo v preteklost, od današnjega gorstva, preoblikovanega z ledeniki in rekami, do nekdanje ravnice, po katerih so tekle mogočne reke, ki so zasipavale okolje z nešteto prodniki, danes zlepljenimi v pisane konglomeratne kamnine. Potem s pomočjo fosilnih najdb potujemo v čas, ko so na območju Jesenic rasle palme, v rečnih izlivih so se v peskih odlagale školjčne lupine skupaj z listi in vejicami kopenskih rastlin, na morski obali pa hišice morskih polžev. Školjčni preseki oblike src v apnenecu in kodraste plasti apnenca ter dolomita, nastale ob delovanju modrozelenih cepljivk, pripovedujejo zgodbo iz časa orjaških plazilcev, ko je valovalo v naših krajih plitvo toplo morje.

Hišice izumrlih amonitov nas popeljejo še dlje v preteklost, v mirno globoko morje Tetidineocean. Rdečerjavi peščenjaki so nastali pred dvesto sedemdeset milijoni let v vročem puščavskem okolju. Izumrli trilobiti, ki so jih prvič v slovenskem prostoru našli prav na Javorniškem

Foto: Tomaž Petek

Rovtu, zapeljejo naše misli v davna morja z življenjem, precej drugačnim od današnjega. Tudi trdne gmote kamnitih gora, ki izgledajo tako večne in nespremenljive, niso nič drugega kot odsev mogočnosti naravnega dogajanja, ki počasi, vendar vztrajno spreminja podobo našega planeta.

Tomaž Petek, univ. dipl. geolog

STARA KOČEVSKA KROŠNJARSKA IGRA FIKS-NIKS

Foto: Jure Marolt

Zaradi skope kočevske zemlje so se Kočevci pogosto odločali za dodaten vir zaslužka s krošnjarjenjem ali obziranjem. Tako so vse od 15. stoletja do 2. svetovne vojne trgovali po deželah avstrijske monarhije in preprodajali živino, lesne izdelke in platno. Ob tem so uspešno tihotapili sol, olje, olive, limone, tobak in razne dišave. Ker je bil zaslužek kljub širokemu izboru izdelkov majhen, so se iznajdljivi Kočevci domislili igre po ime-nu fiks-niks, ki je izku-šenemu krošnjarju prinesla dodaten do-biček.

Krošnjarji so s seboj nosili vrečko iz blaga, v kateri je bilo 90 številčk, zviti v zvitke papirja in vstavljenih v leseno cevko. Kupec je vplačal določeno vsoto denarja in iz vrečke izvlekel številčko ter tako dobil nagrado ali pa nič. Od tod ime fiks ali niks.

Vse do danes se je igra ohranila nespremenjena, le številke so sedaj odtisnjene na lesene kroglice. Pravila igre je mogoče sproti prilagajati ali si jih izmišljevati, kar naredi igro fiks-niks primerno za vse starostne skupine otrok. Ker je za igranje igre

potrebno poznavanje števil do 90, je tudi odličen pripomoček za ponavljanje matematike. Igrata se lahko najmanj dva, mogoče pa je odigrati tudi igro, podobno sodobni tomboli, ki vključuje večjo skupino otrok. Uporabnost igre je bolj ali manj omejena z domišljijo voditelja igre.

Najpogostejše igre so:

1. »Tri pod 100«
Izvleci tri kroglice. Če bo vsota manjša od 100, dobiš vplačan denar nazaj in krošnjarjevo nagrado.
2. »Par – nepar«
Izvleci kroglico. Če bo npr. parna pod 20, dobiš denar nazaj in krošnjarjevo nagrado.
3. »Tri-pet-sedem«
Izvleci tri kroglice. Če bodo številke vsebovale števila 3, 5 in 7, dobiš vplačan denar nazaj in nagrado.

Foto: Jure Marolt

Jure Marolt, prof.

CIRKUŠKE VRAGOLIJE V PROSTEM ČASU

V domu Trilobit je za učence na voljo pestra paleta aktivnosti v prostem času in večerni animaciji: igre sodelovanja, plesi v krogu, igre čutil. Lahko pa preizkusijo tudi svojo spretnost

Foto: Jože Uršej

in potrpežljivost pri vadbi katere od »cirkuških veščin« – učenje vožnje z enokolesom, balansiranje na traku in rola boli, hoja s hoduljami, razni načini skakanja čez vrtečo vrv, žongliranje s tremi žogicami, vrtenje flowersticka ter poi.

Učenci v teh nekaj dneh in morejo razviti prave virtuoznosti, razblinijo pa v sebi dvom, da so stvari zanje pretežke.

Jože Uršej

Foto: Jože Uršej

NARCISE

Dom Trilobit je dobro izhodišče za ogled narcis.

Zanimivosti

- narcisa ima v slovenskem jeziku kar 120 različnih imen
- domačini jim rečejo tudi ključavnice
- narcise ne rastejo samo v Karavankah, ampak jih najdemo tudi drugod po Sloveniji, npr. v Prekmurju
- živino so včasih prignali na narcisne travnike šele v avgustu, ker so takrat listi ključavnic že oveneli in niso več strupeni
- še po drugi svetovni vojni so narcise poraščale Golico do vrha
- brez človeka tudi narcis ne bi bilo, saj rastejo samo na redno košenih travnikih
- za narcisne travnike je primerna košnja po 20. juniju na čim bolj tradicionalen način

Matej Božič, prof.

KAKO PA DRUGOD

EVROPSKI INŠTITUT ZA IZOBRAŽEVANJE NA PROSTEM

Evropa se ne povezuje le politično, ampak tudi na področju šole v naravi. The European Institute of Outdoor Adventure Education and Experiential Learning (EOE) povezuje evropske organizacije, ki izvajajo šolo v naravi oziroma programe izobraževanja na prostem.

EOE je nevladna organizacija, ki je registrirana v Marburgu v Nemčiji, finančna sredstva pa pridobiva iz projektov Evropske skupnosti. Ustanovljena je bila leta 1996. Njen namen je povezovanje učiteljev, študentov, akademikov in vseh, ki se ukvarjajo z izobraževanjem na prostem in izkušnjskim učenjem. V okviru svojega delovanja spodbuja razvoj teorije na področju

izobraževanja na prostem, promovira šolo v naravi, spodbuja rekreacijo v naravi, skrbi za izmenjavanje informacij in dobre prakse, spodbuja razvoj profesionalnih standardov, raziskave na področju izkušnjskega učenja in medkulturnost. EOE izdaja knjige, organizira delavnice in konference v različnih evropskih državah.

V EOE je vključenih 59 evropskih organizacij in 167 posameznikov, ki prihajajo iz 22 evropskih držav. Član EOE je tudi Center šolskih in obšolskih dejavnosti. EOE vsako leto organizira mednarodno konferenco, ki se je udeležijo približno 100 učiteljev praktikov, univerzitetnih profesorjev in izobraževalcev učenja na prostem.

Foto: Jože Uršej

Lansko leto sta predstavnika CŠOD na konferenci v Walesu predstavila slovenski model šole v naravi. Vsi udeleženci so bili presenečeni in navdušeni nad našim sistemom in vključenostjo šole v naravi v šolski sistem. Člani upravnega odbora so zato predlagali, da bi leta 2010 mednarodno konferenco organizirali v Sloveniji in tako še bolj nazorno pokazali slovenski model šole v naravi ostalim evropskim državam. Priprave na konferenco so se že začele, saj v juliju v Slovenijo pridejo vodje EOE, da se dogovorimo o vsebini in tehničnih podrobnostih organizacije konference. Pri organizaciji bo sodeloval tudi CŠOD.

Irena Kokalj, prof.

MARTIN MARINČ – PRIFARSKI MUZIKANT

Mladost je preživel v Fari pri Kostelu ob reki Kolpi. Diplomiral je na Fakulteti za družbene vede, smer sociologija – zgodovina. Po študiju se je zaposlil v Pokrajinskem muzeju v Kočevju, od leta 1998 pa je vodja doma FARA. Od nekdanj mu je bila glasba in vse, kar je povezano z njo, všič oziroma je zrasel z njo, kajti že njegov oče je igral kot prifarski muzikant (harmonika, bugarija, kitara). Pel in nastopal je že v osnovni šoli, nato v moškem pevskem zboru, igral v Folklorni skupini Kostel, sodeloval v cerkvenem pevskem zboru v Fari. Kot kulturni delavec je bil tudi ustanovitelj vseh naštetih skupin.

Po naravi je velik veseljak. Všič so mu pesmi, ki so odraz njegove duše in razpoloženja. Je ustanovitelj in vodja skupine PRIFARSKI MUZIKANTI, ki mu pomeni uresničitev mladostnih sanj. Že od nekdanj si je želel imeti ansambel, kjer bi igrali in peli večglasno, tako da ob skupnem nastopu začutiš mravljičje po telesu. Prav zato vsakemu tudi poda osebno izkušnjo. Če verjameš v sanje in si za njih pripravljen tvegati in veliko delati, se ti bodo le-te uresničile. In tudi Martinu so se, saj so PRIFARSKI MUZIKANTI pod njegovim vodstvom postali reprezentančna skupina na področju etno glasbe tako v slovenskem prostoru kot tudi zunaj njenih meja.

PRIFARSKI MUZIKANTI s pesmijo in vižami že od leta 1987 oživljajo ter ohranjajo kostelsko in glasbeno izročilo drugih slovenskih pokrajin. Kdor jih pozna – teh sedem fantov – bo pritrtil, da pri muziciranju zelo uživajo. Večina jih je bila namreč negovanju slovenske glasbene tradicije zavezana že v folklornih skupinah, zato to glasbeno zvrst ne samo poznajo, ampak tudi občutijo. Poseben zvok skupini dajejo večglasno petje, tamburaški instrumenti, violina, navadna in klavirska harmonika ter ostala tradicionalna glasbila. Tako se povezujejo v specifični

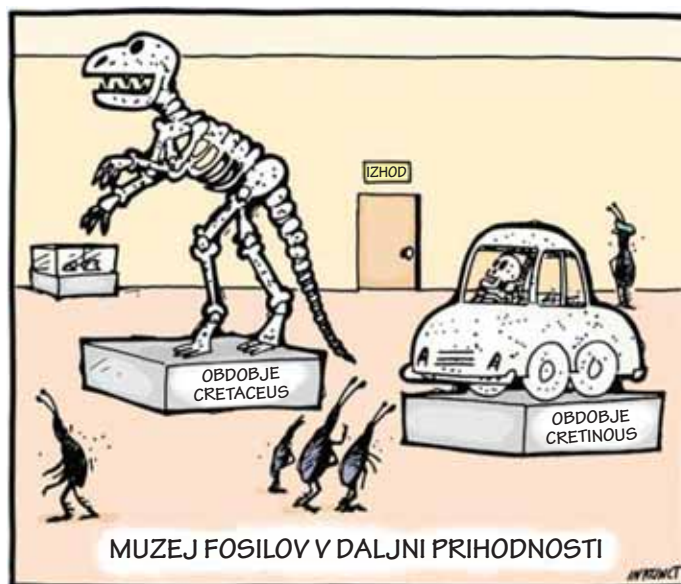
zvočnosti, ki ji ni para v slovenskem glasbenem prostoru, hkrati pa oživljajo zvok tradicionalnih glasbil: tamburic iz začetka 20. stoletja in harmonike iz 19. stoletja. Vokali sledijo ljudskemu večglasju in se v nekaterih primerih približajo zlasti fantovskemu načinu petja z glasovi "naprej, čez in basi".

Izdali so že več kaset, osvojili pa tudi prestižni nagradi Zlatega petelina in Festivala narečnih popevk.

Marjan Lisac

Za kratek čas

KVIZ OB TEDNU GOZDOV V DOMU PECA

Tradicionalni Teden gozdog je letos potekal od 25. do 31. maja. Letošnji slogan tedna se je glasil: »Gozd za trajnost bivanja«.

Ob tednu gozdog so koroški gozdarji izvedli več aktivnosti. Ena izmed njih je bila organizacija regijskega kviza o gozdu in njegovem pomenu za človeka. Kviz je organiziral Zavod za gozdove Slovenije – Območna enota Slovenj Gradec pod vodstvom g. Gorazda Mlinška in njegovih sodelavcev. Pri organizaciji sta sodelovala še Center šolskih in obšolskih dejavnosti, OE dom Peca, in Osnovna šola Mežica, ki je poskrbela za zanimiv kulturni program.

Tekmovanja je potekalo v sredo, 27. 5. 2009, v domu Peca CŠOD.

Vodilna tema letošnjega kviza je bila: Gozd je tudi obnovljiv vir energije. V njem so sodelovali učenci 7. razredov devetletke. Letos sta se regijskim šolam s svojima ekipama pridružili še gostujoči šoli v domu Peca: ekipa OŠ Janka Padežnika iz Maribora ter ekipa OŠ Pavla Lunačka iz Šentruperta. Devet tričlanskih ekip se je podalo na gozdno pot, ki je obsegala 14 kontrolnih točk, na katerih so učenci preizkušali svoje znanje. Mladostniškega veselja in tekmovalne vneme pa ni pogasil niti dež, ki je spremljal celotno tekmovanje.

Največ znanja je pokazala ekipa OŠ Franja Goloba s Prevalj, drugo mesto je zasedla ekipa OŠ Šentjanž ter tretje mesto OŠ Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem.

Tekmovanje je imelo poleg tekmovalnega značaja še okoljski pridih, saj so se udeleženci seznanili o pomenu gozda, življenju v gozdu in gozdarstvu.

Janja Gril, prof.

Foto: arhiv doma Peca

NOVO V DOMU PECA Plezalna stena tudi za deževne dni

Foto: Martin Kreč

DAN ODPRTIH VRAT V CŠOD

Vse zainteresirane šole in posameznike vabimo na ogled domov in dejavnosti CŠOD v juniju in v septembru.

Ogledali si boste lahko bivalne prostore, učno opremo in okolico ter spremljali dejavnosti šole v naravi.

Ogledi so možni med 9. in 14. uro v naslednjih terminih:

16. junij 2009

15. september 2009

17. september 2009

Za več informacij pokličite vodjo posameznega doma, lahko pa pridete tudi brez predhodne najave.